

NAMN: .....

PERS-NR: .....

SIGNATUR: ..... DATUM: .....

YMRS -Young Ziegler Mania Rating Scale

(Skattningsskala för skattning av svårighetsgrad av mani)

(Young RC et al. A Rating Scale for Mania: Reliability, Validity and Sensitivity. Br J Psychiat. 1978; 133: 429-435)

Skattning av svårighetsgrad av **mani** är viktig både för behandlingsval och bedömning av prognos (liksom skattning av depressionens svårighetsgrad vid depression, t ex enligt MADRS). Skattningen baseras på patientens tillstånd som det ter sig vid intervjun och som det tett sig mesta delen av tiden senaste tre dagarna. Skattaren ska bedöma svårighetsgraden av varje item och sammanlagda poängen för skalans 11 olika items ger ett mått på manins svårighetsgrad.

De operationaliserade skalstegen för varje item anger olika för varje item typiska symtom. När flera olika symtom anges för ett visst skalsteg, behöver enbart ett sådant symtom förekomma och är då tillräckligt för att skatta just detta item; annars skattas enligt det svåraste symtomet för aktuellt item.

Skalstegens symtombeskrivning för varje item utgör riktmärken; någon gång händer det att dessa symtom ej kan beaktas när svårighetsgraden av ett visst item skattas.

Att skatta poäng mellan angivna skalsteg (hel- eller halvpoäng) är fullt möjligt och vana skattare uppmuntras till detta. I YMRS viktas 4 items högre än övriga 7: irritabilitet, talflöde, tankeinhåll och utagerande.

1. FÖRHÖJT STÄMNINGSLÄGE

- 0. Ej förhöjt
- 1. Lätt förhöjt, ibland noterbart först på fråga
- 2. Subjektivt förhöjt, vilket uttrycks spontant; optimistisk; självsäker; tillförsiktig; adekvat till tankeinhåll
- 3. Förhöjt, till tankeinhåll ej adekvat stämningssläge; skämtsam, distanslös
- 4. Euforisk; omotiverade skratt; glatt sjungande

2. ÖKAD MOTRISK AKTIVITET

- 0. Ej ökad
- 1. Subjektivt ökad
- 2. Animerad; något ökat kroppsspråk
- 3. Hyperaktiv, motrisk orolig men kan lugnas/avledas
- 4. Ständigt hyperaktiv, kan ej lugnas

3. SEXUELLT INTRESSE

- 0. Normalt; ej ökat
- 1. Lätt ökat
- 2. Tydligt ökat på fråga
- 3. Tankar med sexuellt innehåll framkommer spontant; betar sig sexuellt utmanande
- 4. Öppet sexuellt beteende

4. MINSKAD SÖMN

- 0. Ej minskad sömn
- 1. Sover upp till 1 timme mindre än normalt
- 2. Sover mindre än >1 timme mindre än normalt
- 3. Anger minskat sömnbehov
- 4. Anger avsaknad av sömnbehov

5. IRRITABILITET

0. Ej irriterad
2. Subjektivt ökad
4. Irriterad ibland under intervjun; nyligt haft återkommande episoder av ilska eller irritation
6. Ofta irriterad under intervjun; korthuggen
8. Fientlig; vägrar samarbeta

6. TALFLÖDE

0. Ej ökat
2. Känner sig pratsam
4. Är talträngd; ökad talhastighet eller talflöde
6. Talar nästan oavbrutet; svår att avbryta
8. Talar oavbrutet; forcerat tal; omöjlig att avbryta

7. SPRÅK-/TANKE-STÖRNING

0. Ingen störning
1. Omständig; något lätt distraherad; snabba tankar
2. Lätt distraherad; tappar ofta tanketråden; byter snabbt samtalsämne; uppvarvad tankegång
3. Tankeflykt; förbisvar; svårt att följa någon tanketråd; ekolali
4. Osammanhängande; kommunikation ej möjlig

8. TANKEINNEHÅLL

0. Normalt
2. Vidlyftiga planer; nya intressen
4. Speciella projekt; hyperreligiös; "uppfinningar"
6. Grandiosa eller paranoida föreställningar; hänsyftningsidéer
8. Vanföreställningar; hallucinationer

9. AGGRESSIVT BETEENDE

0. Inget aggressivt beteende; samarbetsvillig
2. Sarkastisk; högljudd; på sin vakt
4. Krävande; uttalar hot mot personal
6. Uttalar hot mot intervjuaren; skriker; svårt genomföra intervjun
8. Angriper handgripligen intervjuaren; destruktivt beteende; ej möjligt att genomföra intervjun

10. YTTRE

0. Normalt vårdat yttre (klädsel, frisyr, etc)
1. Minimalt ovårdad; något slarvigt klädd
2. Påtagligt ovårdad; utmanande eller slarvigt klädd
3. Vanvårdad; delvis oklädd; uttalat utmanande klädsel; iögonfallande makeup
4. Svårt vanvårdad: bisarr klädsel; bisarr makeup

11. INSIKT

0. Insiiktsfull; medger sjukdom; medger behov av behandling
1. Medger möjlig sjukdom
2. Medger beteendeförändring, men ej sjukdom
3. Medger möjlig beteendeförändring, men ej sjukdom
4. Förnekar helt beteendeförändring

Totalpoäng 14-19 indikerar hypomani, 20-30 medelsvår mani och >30 svår mani.

